

Overweging zondag 17 november 2024

Drieëndertigste zondag door het jaar

Lezingen: Daniël 12, 1-3; Marcus 13, 24-32

Inleiding

Het einde van het liturgisch jaar nadert. Het is vandaag de een na laatste zondag. Traditioneel lezen we deze zondag over het einde der tijden met apocalyptische beelden voor de toekomst.

We luisteren vandaag naar twee lezingen. Eén komt uit het boek Daniël en één uit het evangelie volgens Marcus. Het gaat in beide lezingen om de hoop, het perspectief waaraan mensen zich in moeilijke tijden kunnen vasthouden.

Het is goed om te bedenken dat de beelden waarmee de toekomst wordt beschreven niet direct slaan op de komst van een Messias. Het gaat meer om de geschiedenis die leert dat er in alle donkerte een kiem aanwezig is van waaruit een nieuwe toekomst zal groeien. We kunnen ons daarbij afvragen wat voor ons deze kiemen zouden kunnen zijn. Zien we ze? En koesteren we ze? Deze kiemen zijn de lichtpuntjes die ons naar de toekomst kunnen leiden.

Het evangelie van Marcus besluit met een prachtige tekst over de vijgenboom. De vijgenboom is vanouds een loofboom uit het Midden-Oosten die beschutting biedt (1). In de winter verliest hij zijn blad, maar in de lente kan hij in korte tijd nieuwe bladeren krijgen. Ieder jaar weer.

Overweging

Een eerste indruk van de evangelietekst is dat hij wat ouderwets lijkt te zijn. De zon en de maan zijn niet meer zichtbaar, de sterren vallen van de hemel en hemelse heerscharen geraken in verwarring. En dan komt de mensenzoon met engelen, die de uitverkorenen zullen verzamelen.

Je kunt je afvragen, wat moet ik met zo'n verhaal? Het woordgebruik is niet van deze tijd en veel mensen herkennen zich niet meer in de komst van de Messias. Wij denken niet meer in dit soort beelden.

Toen ik op mijn computer aan ChatGPT vroeg hoe zo'n beeld er dan wel uit moest zien, kreeg ik een heftig en dramatisch schilderij op mijn scherm. Maar toen ik vervolgens de vraag stelde of het ook wat vriendelijker kan, kreeg ik een veel lichter en hoopvoller schilderij te zien. Hetzelfde doe je als je door de dramatiek van de evangelietekst heen kijkt, want dan kun je de tekst zien als een tekst van hoop, een beweging van donker naar licht, van eigen belang naar het belang van de ander of van individueel belang naar gemeenschappelijk belang.

Ook nu lijkt het donker te overheersen. In de maatschappij zie je steeds meer kenmerken van zwart-wit denken, partijen komen tegenover elkaar te staan. Er is meer groepsgeweld. Mensen maken zich zorgen over de democratie en de natuur. En daarnaast op kleine schaal het vaak onzichtbare individuele leed en verdriet binnenskamers. Je zicht-veld kan zich hierdoor vernauwen en je kunt er moedeloos van worden en onverschillig of neerslachtig. Ook, of misschien wel vooral de jongeren in deze tijd.

Juist dan moeten we opletten.

Kamala Harris, zei kort nadat ze de Amerikaanse presidentsverkiezingen had verloren: in het donker kun je de sterren beter zien. Juist als het minder goed gaat kunnen de lichtpuntjes extra waardevol zijn. Je moet er wel wat voor doen om ze te zien, want je kunt er zo overheen kijken. Die lichtpuntjes zijn de gids naar de toekomst. Een bron van hoop.

Wat een lichtpuntje is in je leven, is iets persoonlijks. Graag wil ik vijf voorbeelden van lichtpuntjes met u delen.

Jane Goodall bijvoorbeeld. Zij schreef een boek over hoop (2). Of eigenlijk een boek ook om vooral niet te wanhopen. Ze bestudeerde een apensoort die het dichtst bij de mens staat en ze merkte dat hun leefgebied, de bossen, sterk afnam. Dat maakte haar wanhopig. Toen ze zich echter verdiepte in de motieven van de plaatselijke bevolking, realiseerde ze zich dat het kappen van bossen te maken had met de armoede. Zij verbreedde vervolgens haar studie tot het verbeteren van hun inkomen. Hiermee verwierf ze de steun van de plaatselijke bevolking. Zij hielpen haar vervolgens om het leefgebied van de apen te beschermen en werden zo haar belangrijkste ambassadeurs. Jane Goodall richt zich in haar boeken en lezingen vooral tot jonge mensen met de boodschap: kom in actie door een onderwerp te kiezen wat je aan het hart ligt, verbreed je zicht-veld en ga ervoor. Actiegerichtheid en het je verplaatsen in de ander maken plaats voor neerslachtigheid.

Een tweede lichtpuntje dat ik onlangs zag, is een houten beeld van een zeeman uit 1827. Hij heeft maar 1 heel been, het ander wordt onder zijn knie ondersteund door een houten poot. De zeeman kijkt je aan en in zijn handen heeft hij een collectebus. De zeeman heeft een boodschap: helpt elkander.

Het is een tijdloze boodschap; misschien is het wel een gebod, dat je verder kan brengen in je eigen leven omdat het je los kan maken van de bubbel waarin je verkeert. Je treedt uit jezelf en richt je op de ander.

Nieuwe lichtpuntjes kun je ook zien als je door een andere bril gaat kijken. Toen ik afgelopen week de krant las en misschien is u hetzelfde overkomen, werd ook ik meegenomen door de vetgedrukte koppen over geweld en onrecht. Terecht dat daarover geschreven wordt, omdat het over mensenlevens gaat en onze kernwaarden raakt. Het wond me op, maar ik kwam er niet verder mee.

Toen ik dezelfde krant las met in mijn achterhoofd de boodschap ‘helpt elkander’, ontdekte ik vrij veel artikelen die ik over het hoofd had gezien; ze gingen over mensen die elkaar helpen, vaak in moeilijke omstandigheden. Mijn irritatie verdween meteen. En toen bedacht ik dat het wel lijkt of veel mensen zich meer verantwoordelijk gaan voelen voor elkaar naar mate de omstandigheden zwaarder worden. Dat er meer gemeenschapszin ontstaat. Dat individualisme en afscheiding misschien wel welvaartsziekten zijn.

Lichtpuntjes zijn er ook als we elkaar nabij zijn. In verschillende situaties waarin mensen veel verdriet hebben kan het fijn zijn als de nabijheid en verbondenheid van anderen je kracht meegeeft om het vol te houden: wat er ook gebeurt, we blijven bij je. Tijdens het koffiedrinken in de tuinkamer op woensdagochtend kan het zo maar gebeuren dat iemand vertelt over zijn of haar thuissituatie of over wat er vroeger gebeurd is in zijn of haar leven. Dat kunnen aangrijpende verhalen zijn. Maar daar vinden mensen gehoor. Daar wordt aandacht geschonken. Daar is gemeenschap. Tegelijk ontstaan er in deze gesprekken ook openingen om elkaar praktisch tot nut te zijn.

Tot slot, lichtpuntjes kunnen ook ontstaan als we niet wegstijgen bij problemen. Een gepensioneerde vrouw zei kortgeleden: Kijk niet weg als je moedeloos of onverschillig bent geworden omdat je de situatie toch niet kunt verbeteren. Zelfs als je denkt zelf niet direct te kunnen helpen, omdat je op leeftijd bent of anderszins, kun je altijd nog bijdragen door jonge mensen te inspireren in wat je hebt meegemaakt en wat je waardevol en kostbaar vindt in het leven. Op die manier kan de wereld ook een stukje beter worden.

We kunnen onze toekomst niet overzien. Wel kunnen we bij elkaar het verlangen en de hoop levend houden door met elkaar verbonden te blijven en tot nut te zijn. De beweging van donker naar licht versterken. En als we dat doen kan het licht ineens zichtbaar worden in het gelaat van de ander. En dat wordt misschien ook wel bedoeld met de komst van de mensenzoon.

Hyleco Nauta

Inspiratie:

1 – Vóór het luiden van de klok, Janssen/Zuidberg.

2 – Het boek van hoop, Jane Goodall